

Pridaná hodnota vzdelania a vzdelávania

Peter Szovics

Inštitút bankového vzdelávania NBS, n. o.

Empirické výsledky potvrdzujú historicky známy fakt, že mzdy rastú v závislosti od vzdelania. Pri analýze sa vychádzalo zo štvrťročného výkazu štatistického zisťovania o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04. Článok sa zameriava na hodnotenie miezd v sektore finančnej a poisťovacej činnosti. Výsledky prezentujú vývoj priemernej hrubej mesačnej mzdy v období rokov 2007 až 2011 podľa vzdelania, veku, pohlavia, veľkostnej kategórie spoločností a pracovných pozícií.

Mzda sa odvíja od vzdelania, skúseností, mentálnych a fyzických schopností jednotlivca a jeho potenciálu produktivity. Na Slovensku je viacero zdrojov, ktoré poskytujú údaje o mzdovom vývoji v rôznom členení. Na účely tohto článku sme použili údaje Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktoré vykonáva štatistické zisťovanie s cieľom posúdiť stav a vývoj hospodárstva Slovenskej republiky. V článku celková hrubá mzda za príslušné obdobie zahŕňa všetky pravidelné platby súvisiace s posudzovaným obdobím a skutočne odpracovanými hodinami – základnú mzdu, náhrady mzdy, prémie a odmeny vyplácané pravidelne v každom výplatnom období.

AKÁ BOLA PRIEMERNÁ HRUBÁ MZDA VO FINANČNEJ A POISŤOVACEJ ČINNOSTI V POROVNANÍ S OSTATNÝMI SEKTORMI?

Priemerná hrubá mzda vo všetkých odvetviach národného hospodárstva podľa štatistického zisťovania MPSSVR SR dosiahla v roku 2011 výšku 845 €. Podľa Štatistického úradu nominálna mzda

v rovnakom období bola 786 €. Odlíšnosť hodnôt je spôsobená rozdielnou metodikou výpočtu. Finančný a poisťovací sektor (K) vykazoval priemernú hrubú mzdu vo výške 1 556 € v roku 2011 (graf 1), čo od roku 2008 predstavuje druhé miesto po komunikačnom a informačnom sektore. Pred vypuknutím finančnej krízy boli najvyššie priemerné mzdy vo finančnom sektore. Na treťom mieste sa umiestnili zamestnanci pracujúci v oblasti dodávky elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu.

MÝTUS ALEBO REALITA: ČÍM VYŠŠIE VZDELANIE, TÝM VYŠŠÍ PLAT?

Graf 2 potvrdzuje, že čím je vyššie formálne vzdelanie, tým je priemerná mzda zamestnanca vyššia. Napríklad rozdiel medzi strednou školou bez maturity a s úplným stredoškolským vzdelaním bol 334 € v roku 2011. Prvý stupeň vysokoškolského vzdelania prináša navyše 53 € oproti predchádzajúcemu stupňu vzdelania. Vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa výrazne posúva plat zamestnanca vyššie o 804 € oproti prvému stupňu. Najväčší mzdový nárast za päťročné sledované obdobie je u vysokoškolákov druhého stupňa (190 €). Najvyšší pokles miezd zaznamenávame u zamestnancov vyučených s maturitou (173 €).

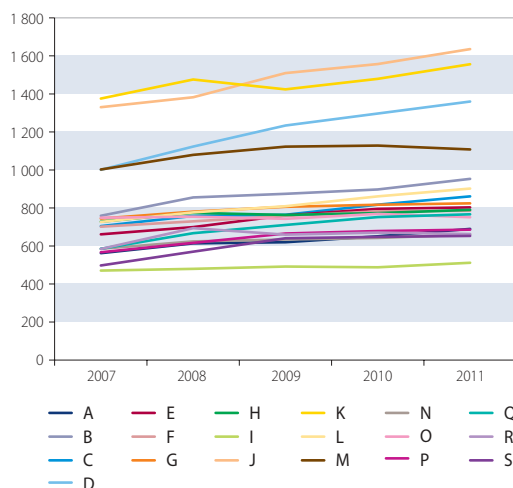
JE POČET ZAMESTNANCOV RELEVANTNÝ PRI STANOVOVANÍ MZDY?

V minulom roku boli najvyššie priemerné mzdy v spoločnostiach s veľkosťou 10 až 19 zamestnancov. Patria sem malé pobočky nadnárodných skupín z oblasti pôžičiek, poistenia a lízingu. Živnostníci a malé spoločnosti do deväť zamestnancov zarábajú najmenej. Z historického hľadiska na čele mzdového rebríčka boli v roku 2007 a 2008 spoločnosti zamestnávajúce 50 až 99 zamestnancov. Pravdepodobnou príčinou zmeny bolo odštiepenie kvalifikovanej pracovnej sily z bánk a poisťovní do podsektora sprostredkovateľských finančných služieb.

STRATIFIKÁCIA PODĽA VEKU A POHLAVIA – MZDOVÁ PRIEPASŤ?

Je všeobecne známe, že na konci produktívneho veku produktivita klesá. V analyzovanom súbore

Graf 1 Vývoj priemernej hrubej mesačnej mzdy v eurách na Slovensku podľa sektorov SK NACE¹ v rokoch 2007 až 2011

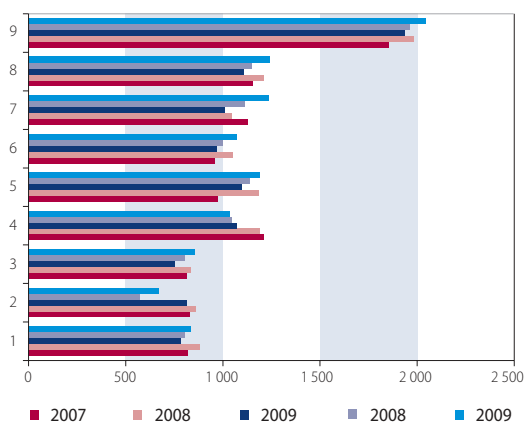

Zdroj: Štatistické zisťovanie o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, výpočty Trexima Bratislava.

1 Klasifikácia ekonomických činností SK NACE: A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov, B Ťažba a dobývanie, C Priemyselná výroba, D Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu, E Dodávka vody; odvod odpad. vód, odstraňovanie odpadov, F Stavebníctvo, G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel, H Doprava a skladovanie, I Ubytovacie a stravovacie služby, J Informácie a komunikácia, K Finančné a poisťovacie činnosti, L Činnosti v oblasti nehnuteľností, M Odborné, vedecké a technické činnosti, N Administratívne a podporné služby, O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie, P Vzdelávanie, Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc, R Umenie, zábava a rekreácia, S Ostatné činnosti.

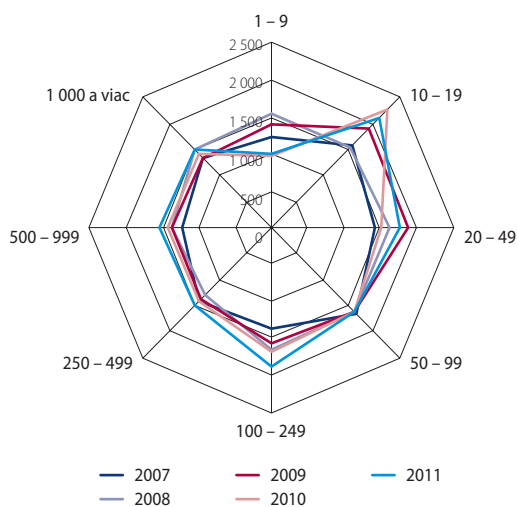

Graf 2 Vývoj hrubej mzdy v eurách podľa stupňov vzdelania² v sektore finančných a poisťovacích činností

Zdroj: Štatistické zisťovanie o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, výpočty Trexima Bratislava.

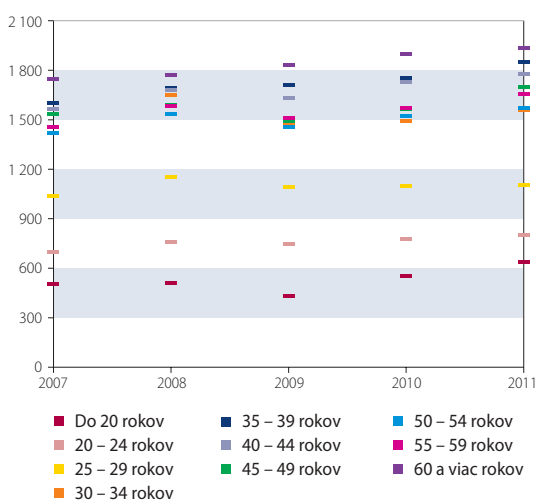
Graf 3 Vývoj hrubej mzdy v eurách podľa počtu zamestnancov v spoločnostiach v sektore finančných a poisťovacích činností v rokoch 2007 až 2011

Zdroj: Štatistické zisťovanie o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, výpočty Trexima Bratislava.

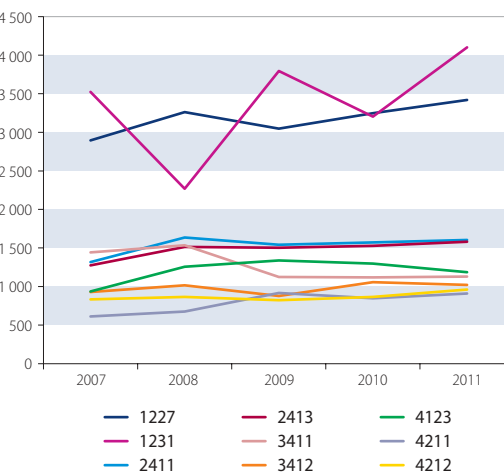
sa po 50. roku, paradoxne, mzdy zvyšujú. Najlepšie zarába veková kategória nad 60 rokov. Je to spôsobené tým, že vrcholové orgány spoločností sú obsadené „sriebornou generáciou“. Markantný rozdiel je v mzdách žien a mužov v analyzovanom súbore. V roku 2011 muži zarobili priemerne 2 207 € a ženy 1 296 €. Rozdiel predstavuje 42 percent a je spôsobený tým, že ženy zastávajú nižšie pracovné pozície a ich počet je v sektore finančných a poisťovacích činností dvojnásobne väčší ako v ostatných odvetviach. Samotné pohlavie nemusí samo o sebe vykazovať také veľké rozdiely, pretože sa neporovnávajú rovnaké pracovné pozície.

Graf 4 Vývoj hrubej mzdy v eurách podľa vekových skupín v sektore finančných a poisťovacích činností

Zdroj: Štatistické zisťovanie o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, výpočty Trexima Bratislava.

Graf 5 Vývoj hrubej mzdy v eurách podľa vybraných pracovných pozícií³ v sektore finančných a poisťovacích činností

Zdroj: Štatistické zisťovanie o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, výpočty Trexima Bratislava.

KTORÉ PROFESIE ZARÁBAJÚ NAJLEPŠIE?

Najlepšie sa darí vedúcim zamestnancom – ekonomickým riaditeľom, obchodným riaditeľom, vedúcim prevádzky výpočtového strediska, vedúcim zamestnancom ústredia, vedúcim prevádzky v peňažníctve a poisťovníctve. Najnižšie mzdy majú úradníci pri priehradkách v banke.

Pridaná hodnota vzdelania a vzdelávania sa neodráža len v mzde, ale súvisí s ňou množstvo výhod pre jednotlivca, podnik a spoločnosť. Kontinuálne vzdelávanie zvyšuje produktivitu, zlepšuje motiváciu zamestnancov, znižuje potrebu dohľadu nad zamestnancami, znižuje ich fluktuáciu, zlepšuje spokojnosť s vykonávanou prácou. Je to investícia do budúcnosti a nie náklad.

2 Stupne vzdelania: 1 základné, 2 vyučenie, 3 stredné (bez maturity), 4 vyučenie s maturitou, 5 úplné stredné všeobecné, 6 úplné stredné odborné, 7 vyššie odborné, 8 vysokoškolské, 1. stupeň, 9 vysokoškolské, 2. stupeň.
3 Pracovné pozície podľa klasifikácie zamestnaní KZAM: 1227 vedúci zamestnanci v organizáciách poskytujúcich obchodné služby (banky, poisťovne a pod.), 1231 vedúci zamestnanci finančných a hospodárskych útvarov, 2411 odborní zamestnanci v účtovníctve, financiách, rozpočtovníctve a daňovej sfére, 2413 odborní zamestnanci v bankovníctve a peňažníctve, 3411 sprostredkovatelia finančných transakcií, obchodníci s cennými papiermi, devízami, 3412 poisťovací agenti, 4123 finanční, daňoví úradníci a úradníci v príbuzných odboroch, 4211 pokladníci (v bankách, poisťovniach, na pošte a podobne), 4212 úradníci pri priehradkách a v zmenárňach.

Použité zdroje:

1. Agregované mzdové údaje zo štatistického zisťovania o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, výpočty Trexima Bratislava.
2. Štatistický úrad SR. Databáza Slovstat.